

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične štev. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobskarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvč. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnjaja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira.

Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kros 5-20, za pol leta Kros 2-80.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Neprankovana pisma se ne sprejemajo in rokopol se ne vračajo.

Naročnino oglaševanja in reklamacije se pošiljajo na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik **ŠTEFAN GODINA**. Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Tiskarna Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti štev. 20.

Poštno-hranilnični račun štev. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

O „obešenem“ Jukiću.

ZAGREB 15. (Izv.) Vest, da bo Jukić obešen, je nastala na ta način, da so začeli kaznjenci v bližini Jukićevi revolto. Nemir se je raznesel po celotnem Zagrebu. Oblasti so menile, da so gotovi krog hoteli Jukića oprostiti in da je mladina z nekega sosednjega poslopja iskala stika z njim. Policija je sedaj zaprla 20 oseb, večinoma 15 do 18letnih šolarjev in šolaric. Med temi ste tudi sestrice obsojence Neldhardt in Cesarec. Komptarista Cohna, ki so ga tudi zaprli, je popadel pri tem živčni krč.

Ogrska delegacija za dodatni kredit.

DUNAJ 15. Ogrska delegacija je sprejela po kratki debati dodatni kredit za armado in mornarico.

Mirovna pogajanja na Ogrskem.

BUDIMPEŠTA 15. (Izv.) Stranka dela v ogrskem parlamentu je vprašala opozicijsko stranko, da-li bi bila pripravljena, stopiti v pogajanja, nakar se je poslednja izjavila za zadovoljno s predlogom.

Radi Črnogore.

DUNAJ 15. (Izv.) Poslanca Čingrijo so obvestili, da je oblast zaprla mnogo oseb, ki so bile navzoče v Dubrovniku pri govoru Plamenčevem in ki so priredile Črnogori ovacije. Vse te so bile obsojene po slovitom „Prügelparagrafu“ iz leta 1854 v 3 do 14 dnevni zapor.

Rusija kaznuje Črnogoro?

Dunajski korespondent „Voss. Zeitung“ javlja iz baje zanesljivega ruskega vira, da je ruska vlada obvestila kralja Nikolo, da mu odtegne letno subvencijo v znesku 2.500.000 dinarjev radi nepokorščine. Ruska vlada baje tudi obroka, ki zapade dne 1. novembra, ne bo več izplačala. (?)

Napad na Roosevelta.

NEW-YORK 15. (Kor.) V Milwaukeeju je včeraj napadel neki socialist Roosevelt in ga je s strelom na prsih ranil. Vključ rani pa je šel Roosevelt, ne da bi se pustil preiskati zdravniku, k zborovanju, kjer je skoro celo uro govoril. Radi izgube krvi pa je moral slednji prekiniti govor in iti v bolnišnico. Tam so zdravniki dognali, da ni neposredne nevarnosti, a ker se jim do sedaj ni posrečilo, da bi pogodili kroglo, so sklenili, da presvetijo telo z Röntgenovimi žarki. — Roosevelt je nato zapustil bolnišnico in se je napotil v Chicago. Napadalec je neki John Schrank iz Bavarskega, ki je najbrže slaboumen.

„Zlata husa“ v Pragi.

PRAGA 15. (Izv.) Hotel „Zlata husa“, last poslanca Kufca, je prišel pod sekvestra.

Abdul Hamid.

FRANKBROD ob M. 15. (Izv.) Exsulana Abdula Hamida so spravili v Carigrad, ker se vlada boji, da bi znal delati zmešnjave v Solunu, kjer bi ga morda osvobodili.

Italijanski pogoji za mir.

DUNAJ 15. (Izv.) V pogajanjih za mir stavi Italija sledeče pogoje: 1. Turčija opusti Tripolitani in Crenajko, 2. Obe deželici postanejo od nje neodvisni, 3. Turčija pokliče svoje čete iz Libije, 4. Italija za-

pusti otoke v Egejskem morju, 5. Turčija prejme od Italije odškodnino v znesku 200 milijonov lir in 6. Priznava Italija suvereniteto sultanovo nad mohamedanskimi verniki.

Morilec svoje matere.

PRAGA 15. (Izv.) Oni samomorilec, ki so ga našli v Nabrežini pri Trstu, je identičen s Pražanom Koblitzem, ki je umoril svojo mater. Morilec je zadnje dni bival v Trstu. Ustrelil se je pa v Nabrežini, ko je čital, da so našli truplo njegove matere. Morilca pa so našli, ko so pokopali njegovo mater.

Vojna na Balkanu.

Boji pri Ristovcu.

BELCRAD 15. (Izv.) Boji pri Ristovcu niso imeli, kakor se zdi, resnega značaja. Na obeh straneh je padlo 80 mož in ne kako veliko je bilo ranjenih.

Za bolgarsko sanitetno službo.

KOBURG 15. (Kor.) Bolgarski car Ferdinand je profesorja Kolmerja, ki je svoj čas organiziral rusko sanitetno službo v rusko-japonski vojski, pozval na Bolgarsko v iste namene.

Bolgarska vojna napoved.

SOFIJA 15. (Izv.) Za jutri se pričakuje proglašenje vojne.

Solun izoliran.

SOLUN 15. (Izv.) Od tu je prekinjena poštna zveza z inozemstvom.

Sultan v glavnem taborišču.

CARIGRAD 15. (Kor.) Sultan je danes obiskal glavno taborišče v navzočnosti civilnih in vojaških odličnikov in je nadzoroval svoje čete. Nekateri poslaniki evropskih držav so prisostvovali tej reviji.

Turki zapuščajo Bolgarijo.

CARIGRAD 15. (Kor.) Turška vlada je najela rumunski parnik, ki odide v Varno, da vkrca one mohamedane, ki hočejo zapustiti Bolgarijo.

Zahteve balkanske note.

CARIGRAD 15. (Kor.) Pojasnjujoča nota, ki je priključena noti balkanskih držav, zahteva 1. potrditev narodne avtonomije narodnosti v Turčiji z vsemi posledicami, 2. proporcionalno zastopstvo vseh narodnosti v parlamentu, 3. priznanje enakopravnosti krščanskih občinskih šol z otomanskimi, 4. obljubo turške oblasti, da ne bo skušala izpremeniti narodnega značaja kake pokrajine, 5. zakon, da se rekrutirajo kristjani za vojaško službo po deželah, 6. prenosno orožništvo v evropskih vladah, 7. imenovanje belgijskih ali švicarskih valijev, ki jih potrdijo velesile in 8. uredbo najvišjega sveta pri velikem veziratu, ki je sestavljen iz kristjanov in iz muslimov.

Turčija odpokliče poslanike.

CARIGRAD 15. (Kor.) Turška vlada je sklenila odpoklicati svoje poslanike v Belemgradu, Sofiji in Atenah.

Črnogorci napredujejo.

PODGORICA 15. (Kor.) Uradno se javlja: Davi so začeli Črnogorci bombardirati utrdbne mesta Tuzi, ker so pogajanja o prodaji ostala brezuspešna. Turki so zahtevali, da se smejo svobodno in častno

umakniti v Skader, česar jim Črnogorci niso dovolili. Ob 9 v jutro je ušla artiljerija na utrdbah mesta Vranja. General Vukotić javlja, da so njegove čete zasedle po hudem boju hrib Visitor pri Gusinju. Črnogorci so zaplenili več topov, mnogo pušk in mnogo municije, razven tega pa tudi dve zastavi. Armada operira sedaj proti Beranam. Največ žrtev so zahtevali boji pri utrdbah Dečić in Taraboš, a pri poslednji se je Črnogorcem posrečilo napredovati za poldrugi kilometer.

Črnogorski uspehi.

CARIGRAD 15. (Kor.) Turške čete v Gusinju so napadle Črnogorce in so jih, ko so bile pomnožene z rezervo, potisnile preko meje. Črnogorske izgube so precejšnje. Boj pri Beranah se še vrši; pri Vranji in Tuzih pa so krvavi boji končani. (Da so uspehi Črnogorski, pozabijo omeniti turški viri. Op. uredn.)

Albanci vseskozi za Turčijo.

SOLUN 14. (Kor.) Radi vedno hujšega pritiska albanskega ljudstva, ki zahteva, da se mu da moderno orožje, da se more udeležiti bojev proti Srbom in Črnogorcem, je dala vlada svoje direktive. Iz Skoplja se javlja, da bodo Albanci takoj, ko se jim porazdeli orožje, odinili proti najbolj ogroženim točkam na črnogorski meji. O boju pri Krivi javljajo, da se bo menda posrečilo, bolgarsko četo, ki je zavarovana v tamošnjih okoliših, uničiti po prispetju 2 topov, ki so jih poslali iz Soluna.

Turška igra.

DUNAJ 15. (Izv.) Tukaj vedo povedati, da so Italijani in Turki podpisali mirovne pogoje in da je mir že sklenjen. Po takem torej ni pričakovati nadaljnje italijanske vojne napovedi, a nade nekaterih, da se bodo balkanske države umaknile, se ne bodo izpolnile. V Sofiji se zatrjuje, da bodo balkanske države ne glede na turško-italijanski mir šle za svojim ciljem z vso energijo. V zadnjih trenutkih si še prizadevajo v Carigradu, da bi Balkance ostrašili.

V Albaniji, Macedoniji in na Drinopoljskem je bilo že 11. t. m. 180.000 mož in danes jih je zbranih 300.000, število, ki bo zrastle v zadnji tretjini meseca na 500.000, kar pa Balkance v ne preplaši.

Srbi in Bolgari so namreč že vsak na svojem mestu. Bolgari so namenjeni proti Odrinu in Sibi proti Skoplju. Razven tega merijo Bolgari tudi na Kjustendil, a Črnogorci itak vedno zmagojejo.

SOLUN 15. (Izv.) O t. m. koraka Jašar paša proti Črnogorci.

Črnogorci vjeli 5000 Turkov.

PODGORICA 14. (Uradno.) Mesto Tuzi (med Podgorico in Skadrom) s približno 5000 mož posadke se je danes pred poldnevno udalo. Vest je vzbudila veliko veselje v Podgorici in okolici.

Sijajen črnogorski vojni plen.

PODGORICA 15. (Izv.) O zavzetju Tuzije se poroča, da so Črnogorci našli v utrdbah šest topov, ki so pa bili vsi poškodovani po črnogorskem ognju. Dalje so Črnogorci dobili 8 mitraljev, 7000 pušk, veliko konj, in 8000 šotorov. V garniziji je bilo 6 bataljonov. 3000 ujetnikov je bilo snoti poslanih v Nikšić. Črnogorci so šli v mesto pod vodstvom princa Danila z

godbo na čelu. Malisori so sprejeli zmagovalce z veseljem.

Dosedaj so Črnogorci že vjeli 3600 Turkov, 650 Turkov je dosedaj mrtvih in 924 ranjenih. Do nedelje so imeli Črnogorci 148 mrtvih in 522 ranjenih.

Med ubitimi Črnogorci je tudi ena ženska, ki je spremljala svojega moža v boju. **Popolno pobratenje Srbov in Bolgarov.**

Ce se pomisli, kako sovraštvo je vladalo še nedavno temu med Srbi in Bolgari, se človeku stori kar milo, ko čita poročila, ki prihajajo iz Sofije o sprejemanju srbskih polkov in bratstvu srbskih in bolgarskih vojakov. Na kolodvoru v Sofiji pogoščajo srbske vojske, ki se vozijo tam skozi na mejo, s slaščicami in cigaretami ter jih obsipavajo s cveticami! V hipu se spritajlijo srbski in bolgarski vojaki, se objemajo in poljubujejo. Zvest, da jim je le v slogi in edinstvu mogoče rešiti brate, ki so zasluženi pod turškim jarmom, je izbrisala tudi zadnje sledi nekdanjega nasprotstva med tema jugoslovanskima plemenoma. Velik trenutek je našel velike ljudi in zato gotovo tudi vspeh ne izostane.

Kako so Črnogorci zavzeli Dečić.

Vojni poročevalec dunajske „Neue Freie Presse“ je govoril v Podgorici s turškim majorjem Sethadine bejem, ki je poveljeval turški posadki na Dečiću, ko so ga zavzeli Črnogorci. Turški poveljnik je pripovedoval o tem naskoku tako-le:

„Prišel sem iz Carigrada na Dečić pred štirimi tedni. Pol žaj je temu tako-le: Veliki in mali Dečić sta gorski greben s tremi kopami. Trdnjave tam ni, so le kmeniti okopi brez malte. Imel sem 120 mož; vsa posadka na Dečiću je štela 500 mož, katerih pa je četrtina — Grki, Bolgari in Srbi — pobegnili; vedeli so, da je izbruhnila vojna, prej nego mi mohamedanci.“

Dne 9. so nas nenadoma začeli obstreljevati z granatami. Tedaj smo vedeli, da je izbruhnila vojna. Imel sem samo štiri topove, med njimi tri zelo stare. Streljali so na nas iz daljave 5000 metrov. Mi nismo mogli uspešno odgovorjati, poleg tega pa je šel naš bataljon 72. polka skoraj same novince. Namestili smo naših 400 mož za pečine v strelski vrsti, ki je bila dolga en kilometer. Ponoči je pobegnilo še kakih 100 mož, medtem ko so se Črnogorci in Malisori — cenil sem jih skupaj na kakih 2000 mož, skrivaj približevali v temi.

Zjutraj dne 10. t. m. se je začel boj v bližini. Črnogorci so naskočili od vseh strani. Kaj se je godilo na desni in levi poleg mene, ne vem. Moj stotnik Ahmed efendi je padel, drugih izgub nisem videl. — Vsak se je obupno bojeval za svoje življenje. Kopica Črnogorcev je pala po meni, izstrelili sem nanje revolver in potikal novega zakritja, se spoteknili, padel v neko razpoko in se poškodoval na nogi. Ko sem zopet basal revolver, so pali zopet po meni. Brutalno ni nihče ravnal z menoj, bili so zelo viteški, podpirali so me in so mi dali konja za ježo. Tu v Podgorici ravnamo z menoj zelo korektno.“

Malo hudo se pač gotovo zdi tem nemškimi listom, da morajo pisati tako o istih „barbarskih“ Jugoslovanih, za katere ni bilo dosedaj v nemškem časopisu drugega, nego najgrših obrekovanj in zasramovanj; no, se pač časi menjajo! Danes, ko so na kocki tudi najvišje interese balkanskega ozadja, se izpreminja tudi hočeš-nočeš-moraš menenje gotovih krogov, katerim so bili doslej balkanski narodi le — „tolpa ogavnih svinskih pastirjev“.

Pojasnilo k našemu zemljevidu o bojišču na Balkanu.

Včerašnji „Edinosti“ smo priložili zemljevid o bojišču na Balkanu in se nadejamo, da smo s tem zelo ustregli svojem čitateljem.

V zemljevidu so zaznamovana le večja mesta, ker je tako bolj razvidno, kakor če bi bili zaznamovani tudi manjši kraji. Za orientacijo čitatelja pa naša karta zadošča popolnoma. Tako je n. pr. črnogorska armada razdeljena v tri divizije, od katerih operira ona pod vojnim ministrom Marinkovićem iz Bara proti Skadru, druga pod vodstvom princa Danila operira iz Podgorice proti Skadru, dočim je tretja pod vodstvom generala Vukotića pri Berani stopila v novopazarski sandžak, kjer je že zavzela Bjelopolje, dočim vest glede Sjenice, ki leži že v bližini srbske meje, še ni potrjena. Srbom bo služilo mesto Užica kot operacijska baza za armado, ki prode v Novipazar; glasom vesti, ki smo jo prinesli včeraj, se namerava srbska divizija pod vodstvom generala Živkovića združiti s črnogorsko

PODLISTEK

Osvit.

Slike iz tridesetih let.

Spisal Keaver Šandor Gjalaki. — Prevel A. E.

V Kargačevičevo žalost Ivan ni več našel svojih doma. Ošle so ravno par minut prej v družbi z Muževićem, gospo Ženiko in njeno sestro. Ivan je na vsak način hotel iti v gledališče, v nadi, da bi videl tamkaj Madleno in morda govoril z njo, ker je bila njena loža tik lože njegovih staršev, in se od zadnjega srečanja pri doktorjevih ni več bal sestanka z njo. Zato se je poslovil od svojih prijateljev in odšel v svojo sobo, da se preobleče v slavnostni frak. Ko je pol ure pozneje stopal po Markovi ulici, se mu je zazdelo, da gre pred njim Madlena. Vzlic temu, da je skoraj zgoreval želje, da bi govoril enkrat z njo na samem, in dasiravno je za ta slučaj imel gotovo izgovorov — vendar je začel postajati, čuteč, kako mu srce bije močnejše in kako mu na dušo pada neka slabost. Na koncu Markove ulice, pri zavoju proti gledališču je opazil šele, da ni bila Madlena. Sedaj ga je začela mučiti misel, da je morda sploh ne bo v gledališču. Postal je instinktivno pred razsvetljenimi gledališnimi vrati in se potem obrnil zopet proti njeni hiši. V

tem trenutku je prišla od Kazališne ulice Madlena, spremljana je po inošu, ki je šel tri korake za njo in nosil njeno mantiljo. Ivan je bil ves zmeden in jo je v tej zmedenosti celo pozabil pozdraviti. Zopet se ga je prišla prejšnja plahost in neodločnost. Neizgovorljiva sam s seboj je stopil nekoliko korakov brez cilja proti Markovi ulici, kjer so povsod na oknih delali priprave za razsvetljavo. V daljini se je ravno videla županjska hiša, kjer so na zidovih in oknih nastavljali in užigali pandurji in stražniki cele vrste majhnih svetilk, od česar so nastajale v temi dolge vrste in venci majhnih modrikastih plamenčkov.

Ko je prišel v gledališče, je bila njegova loža še prazna. Srce mu je udarilo skoraj na glas, ko je pristopil k robu lože in zagledal poleg sebe v sosednji loži krasni Madlenin tilnik, njene bujne lase in dovršeno lepi komolec. Bila je s hrbtom obrnjena proti njegovi loži in gledala v nasprotni kot. Fin, nežen vonj je duhtel od nje do njega. Lahna sapica je pihljala, povzročena po njeni pahljači, s katero si je hladila krasno lice, ki je bilo nekoliko razgreto. Tudi za vratom jo je obilovala nežna rdečica in bi bilo posebno ostro oko lahko opazilo, da je mlada gospa nekoliko razburjena. Ivan je prišel tako tiho, da ga ni mogla opaziti, toda čutila je in vedela, da je blizu. Vendar pa ni mogla premeniti svojega položaja. On tudi ni vedel prvi trenutek, kaj bi naredil — da pa bi jo glasno

pozdravil in nagovoril, se ni upal. Iz bližnjih lož in iz parterja so že namerili kukala na njuni loži.

Madlena se je mehanično obrnila v smer kukal in se srečala z Ivanovim pogledom, ki se je globoko poklonil. Bila je preveč svetovna dama, da ne bi bila takoj razumela svoje želje. Vprico vsega razdovednega, zloželjnega ljudstva je morala Ivanu ljubeznivo odzdraviti in razpresti ž njim pogovor v želji, da opovrže vse govornice o njuni razdružitvi in njunem sporu.

— Vidite, gospod, da morava pred temi ljudmi igrati ulogo prijateljev — ne sprtih! — mu je rekla poluglasno, obrniti se tako, da sta si gledala v obraz. Na njenem licu je plaval čuden izraz zadovoljstva in boleštne odpovedi. Vendar pa je zopet neka ljubka objest sijala iz njenih velikih ponosnih oči, vedno tako resno gledajočih v svet.

— Meni ta uloga ne bo težka! — je odvrnil Ivan s pravo gorečnostjo.

— Res? — in njene krasne oči so se za trenutek uprle v stoustni izraz njegovega lica. Potem pa je, zamahnivši nekoliko močnejše s pihalico, nadaljevala: — Vljudnost mi brani, da bi govorila sama o sebi.

— Milostiva! — jo je živahno, z očitno skrbjo ustavil Ivan, govoreč francosko. — Nikar me ne spominjajte, da igrate samo ulogo. Poleg tega neumnega občinstva pustite tudi mene v zmoti, da res nisva sprta prijatelja! (Dalje.)

Vukotičevo divizijo pri Prijepolju, ki leži med Sjenico in Pivcem.

Glavna srbska armada se koncentrira okoli Niša. Eja del odhaja od tu preko Sofije, da ojači bolgarsko armado, ki bo prodirala proti Drinopolju, drugi del pa bo prodiral v Staro Srbijo, proti Skoplju. Crnogorski kralj je v svoji vojni proklamaciji naznanil, da se črnogorska armada združi s srbsko v zgodnjem mestu Prizren.

Odlučna bitka pa se bo vsekako bila v bližini Drinopolja, kjer imajo Turki zbranih okoli 150.000 mož. Angleški vojni kritiki pišejo, da pride tu do bitke, kjer si bo stalo nasproti 400.000 mož. Ta bitka bo tudi odločilnega pomena za izid vojne in zato pošiljajo Srbi svoje polke polke Bolgariji na pomoč.

Opozorjamo, da se zemljevid od danes naprej prodaja na boljem papirju po vseh tobakarnah po 10 vin. komad.

Socijalna demokracija

in boj balkanskih narodov za osvoboditev.

Skupna eksekutiva socijalno-demokratske delavske stranke v Avstriji je izdala proglas „delavstvu vseh narodov Avstrije“. Tako glasi naslov slovenskemu prevodu, dočim se glasi nemškemu originalu „An das arbeitende Volk“, kateri poslednji pojem se nam zdi nekoliko širši, ker se ne omeja samo na delavca v najožjem pomenu besede.

Proglas slika grozote vojne in bedo, ki nastaja vsled nje med ljudstvom. Naravno torej, da proglas obsoja vojno. Prav. Saj drugače socijalna demokracija ne more, ker to odgovarja njenemu principielnemu stališču. Do iste sodbe nas dovaja že načelo humanitete. Soglašamo in — odkrito bomo povedano — pozdravljamo z zadovoljstvom, da se proglas protivi temu, da bi Avstrija radi sedanje vojne pošiljala svoje sinove na Balkan prelival kri. Do tu torej ni povoda za kako oporekanje proglasa soc.-demokracije.

Na odgovor pa nas zove dejstvo, da proglas vsporeja sedaj balkanskih narodov z borbo ruskega carizma proti njim, ki se bore za svobodo in dalje z vojno italijanskega imperijalizma v Tripolisu ter da označa sedanjo vojno balkanskih držav kakor „pohlep balkanskih kraljev po osvojitvi“. To je naravnost — oprostite nam tudi izraz — pačenje resnice.

Saj je vendar ravno socijalna demokracija, ki vedno proglašala suvereniteto ljudstva. In najelementarnejše resničnosti morajo po vsem tem, kar smo gledali te dni v Srbiji, Črnogori in Bolgariji, siliti tudi socijalne demokrate v priznanje, da je vsaj 99% ljudstva zahtevalo ta boj za osvoboditev istokrvnih bratov, ki trpe mučeništvo pod turškimi jarmom. More-li socijalna demokracija tajiti grozodejstva, ki jih počnejo Turki nad krščanskim ljudstvom, ki mu more starčke, ženske in otroke ter skrušeno devojce? Ne more jih tajiti, ko jih je nedavno temu opisovalo tudi nje glavno nemško glasilo — „Arbeiter Zeitung“. Ista „A. Z.“ je prinesla pred par dnevi dva članka, v katerih enem je opisovala razpoloženje v združenih balkanskih državah, v drugem pa v Turčiji. In dopisnik dunajskega lista je naglašal s povdankom, da vlada v Srbiji in Bolgarski splošno navdušenje, med ljudstvom v Turčiji pa neka depresija. Kako soglašata ta konstatacija od strani osebe, ki gleda dogodeke na lastne oči, s trditvijo v proglasu socijalne demokracije, da so to vojno provzročili le kralji v svoji pohlepnosti? Zato ponavljamo, da je ta trditve pačenje resnice.

Res je, da je se stališča humanitete principielno obsojati vsako vojno kakor provzročiteljico neizmernega gorja. Ali, čim priznavamo, da se dogajajo v Turčiji barbarstva nad krščanskim prebivalstvom, čim vemo, da vlasti nočejo zahtevati od Turčije garancij za izvedenje obljubljenih reform (ker da bi bilo to žaljivo za suvereno turško državo), in čim vemo, da brez izdatne kontrole Evrope Turčija ne izpolni danih obljub, kakor je še ni nobene od tolikih danih obljub: potem stoji dejstvo, da je ta vojna v družbi humanitete. Mari ni ruska revolucija provzročala grozot in gorja? Mari ni velika francoska revolucija provzročala grozot, proti katerim se vpenja čuteča človeška duša? Mari bi pa hotela socijalna demokracija tej revoluciji odrekati opravičenost? Bila je pač to borba za svobodo, za zgodovina nas uči, da je pota bojev za svobodo vsikdar močila — človeška kri? In ko je že tako in ko obstojajo gori navedena tri dejstva, naj nam socijalna demokracija izvoli povedati, kako naj se narodi v Turčiji osvobodijo in si pridobijo človeka vredno življenje, ako ne z bojem, s krvjo? Ali zahteva morda socijalna demokracija, da naj ti narodi v imenu humanitete trpe nadalje pod težko peto barbarstva, naj se puščajo nadalje klati in skruniti si svoje žene?

Teoretiziranje v proglasu socijalne demokracije vse priznanje, ali brez vrednosti je vsprico resnice življenja.

Turška grozodejstva.

(Socijalni demokraciji v album.)

„Agrarizer Tagblatt“ poroča o naslednjih grozodejstvih turške iregularne soldateske in v sandžaku Novopazarskem:

Nekemu starcu, ki so ga zalotili na begu, so iztaknili oči, odrezali ustnice in ga tako pohabljenega zapodili preko meje. Male otroke jednostavno morijo. Starce, ženske, može transportirajo nasilno v Malo Azijo. V soto Mokrinje je udrl 60 turških vojakov in so pomorili vse, kar jim je prišlo pod noš. Pomorili so tudi vse dojenčke. Jednako klanje so uprizarili v številnih vaseh. V vasi Migiči je poginilo mnogo oseb vsle klanja Turkov. Kmeta Milosavljeviča so obglavili, kmeta Pevanca nasadili na kol, drugih šest so drugače umorili, a Janjiča razkosali. Popu Bakalino so bašibozuki odsekali spodnjo celjost z brado vred. Popu Budavcu so odsekali nos. V Vatrenci so zažgali cerkev in na to popa Savico obglavili. Mnogim otrokom so prerezali vrat. Med Srbi v sandžaku vlada vsled teh grozodejstev splošna panika, posebno še, ker javljajo iz Bitolja o enakih grozodejstvih. Ni čuda potem, da vlada tudi v Srbiji nalupe ogorčenje in navdušenje za boj. Prebivalstvo voharno zahteva — vojno, da bi rešili soplemenjake v sandžaku iz tega mučeništva. Evropa — samaj se! In z Evropo vred tudi socijalna demokracija, ki ima sicer polna usta humanitete, a označa boj proti takim zverem za — kraljevo pohlepnost po osvajanju! Pa naj še veruje človek v lepo zveneča socijalno-demokratska načela in programe!!

Delovanje pol. društva „Edinost“ v letu 1911.—1912.

Poročilo društvenega tajnika na 34. rednem občnem zboru dne 13. oktobra 1912.

(Zvišetek.)

Proti krivici in nasilju na magistratu.

Energičneje nego doslej pa bomo morali nastopati odslej za pravice svojega jezika pri uradu, ki se kar najtrdovratneje brani priznati tudi najmanjšo pravico našemu jeziku: pri mestnem magistratu. Saj je to občinski urad ne le za tržaško mesto, kjer sicer poleg Italijanov biva prav znatna slovenska manjšina, ampak tudi za tržaško okolico, ki po svojem obsegu trikrat nadkriljuje mesto, in ki je po prebivalstvu izključno slovenska. Če nas je tako veliko število in še več, nego nas je pokazalo popravljeno ljudsko štetje, če smo lastniki in posestniki dobrih treh četrtin ozemlja vse občine, kdo nam more odrekati pravico, da se služimo na občinskem uradu svojega jezika? In to tembolj, ker ne iščemo na tem uradu le svojih pravic, ampak izpolnjujemo tudi svoje dolžnosti, in sicer najtrše in najtežje državljanske dolžnosti: plačevati moramo davke s svojimi žulji in s svojo krvjo.

Na tem uradu, kjer imamo največ dolžnosti, in bi nam šlo torej največ pravic, smo najbolj zatirani in teptani. Za nas občinska uprava ne samo prav po mačehovski skrbi temveč nas celo skuša z vsemi mogočimi sredstvi oslabeti. Ni ji zadosti, da nam odreda vsako pravico v mestu, potuljuje tudi našo okolico, slovensko zemljo. Ustanavlja italijanske šole za slovensko dečo, pači naša pristna narodna imena z laškimi spakedrankami, ki so v zasmeh njih duševnim očetom in v sramoto slovenski okolici. Poleg tega pa nima občina pri vsem razpisovanju svojega premoženja niti od daleč zadostne skrbi za naše gospodarske, kamo li socijalne in kulturne potrebe!! Popolnoma upravičen je bil torej dr. Wilfan o prihodnji proračunske debate za leto 1912. vsklikniti v dež. zboru: „Občinska uprava dela za okolico le, kolikor okolica postaja mesto, za Slovence le, kolikor postajajo Italijani!“ Raz bogato obložene občinske mize ne pade za nas nič; kar nam prihaja od magistrata je le strup.

Tukaj bo treba našemu društvu, našim dež. posl. in mest. svet. kakor tudi vsemu slovenskemu prebivalstvu najenergičneje postaviti vse moči, da poderemo nasilje, laž in krivico ter priborimo pravo mesto pravici, to je slovenskemu jeziku, našim gospodarskim, kulturnim in sploh vsem narodnim potrebam.

Naše društvo lahko s ponosom gleda na lepo število zmag v preteklosti; ako mu za bodoče ostane v imenu označeno tudi glavno sredstvo, ni dvoma da doseže tudi tu svoj cilj.

Nobeno poročilo, v katerem se govori o tržaških Slovencih, ne more preiti preko vprašanja

o našem šolstvu.

Tudi v tem pogledu je krivica, ki se nam je delala, in ki se nam dela, ostala neodpravljena. Prav za prav moramo reči da se ta krivica veča, ker postaja potreba po slovenskih šolah v Trstu vedno večja, a odpomoči ni nobene.

Za ljudsko šolo, vzdržano po družbi sv. Cir. in Met. pri Sv. Jakobu v Trstu, je letos vlada zopet podržavila sicer 5 učnih moči, toda istočasno je seveda takoj zato bogato — „odškodovala“ Nemce, katerim je na Südmarmklnih oziroma drugih privatnih šolah in celo na šolah, osnovanih v inozemstvu po neavstrijskih državljanih, podržavila večje število učiteljsva.

Sicer pa bo treba opozoriti vlado, da se mora tek podržavljanja naše šole spreminiti v hitrejšega. Že s tem, da je država prevzela doslej 15 učit. v svojo režijo, je priznala, da je njena dolžnost skrbeti za slov. šolstvo v Trstu. Naj torej opusti tisto

svoje staro polovičarstvo in naj izpolni svojo dolžnost popolnoma, kakor to zahteva od državljanov.

Pa naša zavednost in poštrevnost je večja, nego krivičnost in zanikrnost naših nasprotnikov: baš včeraj se je namreč vršila slavnostna otvoritev nove veličastne zgradbe Dužbe sv. Cirila in Metoda, v kateri se nastani Št. Jakobška ljudska šola. Šola je po priznanju naših nasprotnikov samih najmodernejša in zahtevam najbolj odgovarjajoča od vseh tržaških mestnih šol. In tako stoji ponosno nov monument slovenske zavednosti in poštrevnosti v našem Trstu. Naj sprejme naša učiteljska, CMD, izraze najiskrenejše hvaležnosti in priznanja vseh tržaških Slovencev na plemeniti skrbi za našo dečo!

Naša dežela, namreč mesto Trst z okolico, je doslej še edina dežela v naši državi, ki nima svojega šolskega zakona. Ne le vsled te abnormalnosti kot take, temveč tudi posebno iz vzroka, ker je to dejstvo omogočalo mestnemu magistratu voditi šolsko politiko, ki je naše upravičene zahteve dosledno prezirala, so naši mestni zastopniki, oziroma dež. poslanci našteviliokrat zahtevali, da se to stanje odpravi in sklene deželni šolski zakon. In letos je večina res predložila načrt takega zakona, ki seveda vse prej nego varuje naše interese. Odbor pol. društva „Edinost“ se je z zastopniki učiteljskega društva za Trst in okolico posvetoval in prišel že do primernih zaključkov, katerih se bodo držali naši poslanci v dež. zboru pri razpravi in sklepanju o tem predmetu.

Lepo se razvija „Slovenska trgovska šola“, vzdržana po naših narodnih zavodih in je dosegla v minulem letu pravico javnosti.

Ozreti se nam je tudi na tržaške državne srednje šole, na katerih so nastale na javnost nevdržljive razmere za naše dijake. Da si je pretežna večina dijakov nemške narodnosti, vendar se je poskrbelo, da na zavodu, na katerem je bilo svoj čas precejšnje število slovenskih profesorjev, poučuje skoraj izključno le Nemci iz oddaljenih avstrijskih kronovin.

Večina mestnega sveta se je sicer v proračunu za l. 1912 izneverila svojim tradicijam, ko je dovolila za slov. šolo v Grobadi K 54.000 — Seveda je to storila šele, ko je za ital. šolstvo dovolila preko 2 milijona! Popolnoma umestna je bila priomba slov. mestnega svetovaleca, naj s večina ne domišlja, da naklanja kakšno milost, ampak da izpolnjuje le svojo dolžnost.

Zahteva po prepotrebni razbremenitvi škedenjske šole z ustanovitvijo samostojne slov. ljudske šole v Sv. M. M. Sp. in po vstanovitvi take šole v Ricolu je ostala glas vpiljočega v puščavi.

Treba bo v bodoče posvetiti tudi temu vprašanju vso pažnjo in skrbeti, da se na stale neznosne razmere izboljšajo, kar bi mogoče le z vstanovitvijo samostojnih slovenskih srednjih šol v našem mestu.

V minulem letu je napravilo vprašanje slov. vseučilišča korak naprej. Pripuščen je bil namreč kot privaten docent na zagrebško univerzo gosp. dr. B. Gumil Vošnjak, ki se habilitira za bodoče slovensko vseučilišče. V slovenski javnosti pa je prodrla ideja da bodi sedež bodočega slov. vseučilišča v Trstu in ne v Ljubljani. G. tovo je to stališče, na katerem so slovenski voditelji tržaški že davno stali, popolnoma pravilno, ker j. bodočemu slov. vseučilišču mogoč v Trstu tak razvoj, kakor bi ga drugod ne mogel doseči.

Naše polit. društvo je bilo v poslednjem času tudi pozvano v javnosti, naj z ozirom na to, da bodi Trst sedež slov. univerzi, prevzame v svojo roko vodstvo akcije za njo. Doslej pa pol. dr. „Edinost“ tega ni prevzelo, pač pa ga čaka za bodočnost ta važna naloga.

Že lansko tajnikovo poročilo je omenilo važne nove narodne organizacije v gospodarsko osamosvojitve tržaškega Slovenstva: občekaristne stavbene zadruge

„Naš dom“.

ki je tedaj bila šele vstano-ljena. Danes mi je poročati, da se to društvo, v kljub mnogim težočam in oviram, ki jih je imelo premagati, lepo razvija in pravkar se je pričelo dvigati na prijaznem škorpelskem hribu 5 delavskih hišic, ki jih zida „Naš dom“ svojim članom. Vodstvo zadruge je zaupano dobrih rokam in je upati, da bo zadruge vspevala v korist in čast tržaških Slovencev.

Za brate!

V trdni zavesti nerazdružljive skupnosti vseh jugoslovanskih narodov se je odbor polit. dr. „E.“ živo zanimal tudi za usodo naših najbližjih krvnih bratov, nad katere se prišli v preteklem letu hudi dnevi. Bratom v sosedni kraljevini Hrvaški se kratki svoda, gazijo pravice. In mi, ki smo tolikokrat skušali po enakih bōlih, smo razumeli bōl njihovo, in to tembolj, ker je to bōl naših bratov. Povedali smo to tudi javno v sklepu, v katerem smo izražali svoje najglobokeje ogorčenje nad uvedbo absolutizma na Hrvaškem, izrekli smo svojim bratom simpatije, svojo brezpogojno solidarnost z njimi in tako mora biti! Čim lutejši napadi nasprotnikov, temvečje naše medsebojno za-

upanje, tem tesnejše naše edinstvo, naša ljubezen; tem trdnjejše mora biti naše upanje na zmago. Iz krvi mučnikov vstaja lepša zarja bodočnosti: tako nas uči povestnica. Glavno sredstvo za zmago pa je: sloga, ker v slogi je moč.

Odbor polit. dr. „E.“ je tudi v svrhu zblizanja in boljšega medsebojnega spoznanja ter posvetovanja o najvišjih skupnih jugosl. interesih po inicijativl g. preds. dr. Wilfana lansiral v javnosti Idejo jugoslovanskega kongresa. Žal, da je ta krasna misel našla malo njih, ki bi jo umeli, da bi bil tak kongres neprecenljive važnosti in koristi za celokupno jugoslovansko.

Morda se je nekaterim zdela ta ideja prezgodnja. Gotovo pa pride dan, da se bo moral a vresničiti, ker jugoslovansko in njega pomen raste in se dviga, in se gotovo tudi dvigne v doglednem času tako visoko, da bode sodočevalo na pravo zgodovino civiliziranih narodov.

Da končam! * * *

Poročilo kaže, da v kljub vsem zaprekam, stavljenim nam po naših nasprotnikih, vendar napredujemo. Napredujemo pa, ker nas družita cilj in domovinska ljubezen. Če pa smo edini v cilju, edini v ljubezni do domovine, moramo biti edni v delu. In če nas bo sloga v delu, kakor doslej, združevala tudi zanprej, lahko mirno vsklika vsakdo izmed nas: „jaz verujem v bodočnost Slovenstva in jugoslovansva!“

Domaco vesti.

Odborova seja političnega društva „Edinost“ se vrši danes v sre o ob 3 pop. v prostorih „Slov. Citalnice“. Na dnevnem redu je konstituiranje odbora in druge zelo važne zadeve. Zato so v ljudno vabljeni vsi odborniki, namestniki in deželni poslanci, da se seje zagotovo vdeleže. Tajnik.

Grška kraljica Olga je prispela s svojim spremstvom včeraj dopoldne ob 9 z vlakom državne železnice v Trst. Na kolodvoru jo je sprejel grški generalni konzul Aleksander Varatassis in konzulatu osobe.

Kraljica se je s kolodvora odpeljala v avtomobilu v mesto, kjer je v neki trgovini na Corsu nakupila nekaj, je potem posetila cerkev Sv. Justa in se nato ustavila v kavarni „deglj Specchi“ na Glavnem trgu. Po zajtrku se je v spremstvu konzula in njegove soproge vkrcala na Lloydov parobrod „Prag“, ki je bil v stari prosti luki pripravljen za odhod v Pirej. — Na parniku je pozdravil kraljico podpredsednik Lloydovega upravnega sveta Vivante vlt. de Villabellia in drugi.

Obenem se je vkrvalo na parnik „Prag“ 172 g.ških rezervistov, ki so se odpeljali v domovino in so voharno pozdravljali svojo kraljico s klici: živel kralj, živel kraljica, živel Grška! V svojem navdušenju so tudi streljali z revolverji. Z istim parnikom ste se odpeljali tudi dve nemški gospe, članici reševalne družbe v Darmstadtu, s kovčgom s predmeti za ranjence.

C. kr. redarstvenemu ravnateljstvu na znanje in — uvaževanje. Podpisani sem šel minolo soboto, po nalogu pupilarnega sodišča, na glavni redarstveni urad, soba št. 19 Stvar, o kateri sem imel posla, spada namreč v delokrog tega urada. Poslujoči uradnik, neki nemški doktor, me je na mojo slovensko prošnjo vprašal nemški, da-li znam nemški? Ker sem mu odgovoril, da govorim le slovenski, je ta uradnik nagnil svojemu podrejenju in ta poslednji je začel govoriti hrvaški. Ker nisem imel potrebnih dokumentov, sem se vrnil v po-vedeljek, dne 14. t. m. Nemški doktor je bil sam v pisarni. Na mojo prošnjo, naj mi zda za moj varovanko spričevalo o njenem navedenem vedenju, je doktor mešal po aktih in ker je to trajalo nekaj minut ter sem jel postajati nemiren, je uradnik vzel list papirja in pričel izpraševanje v laškem jeziku, katerega pa tudi ni zadostno zmožen! Jaz sem mu odgovarjal slovenski, pa me revež ni razumel. Dasi je imel pred seboj hrstnico z ženskim imenom in dasi je bila ta latinška, je vendar mene vprašal, kje da stanujem jaz — mesto da mi vprašal kje da stanuje dotičnica.

Na moj odgovor, v katerem sem imenoval ulico, v kateri stanujem, je pobral dokumente in me poslal na drugi inspektorat!!! Pograbila me je prava sveta jeza nad takim uradovanjem in šel sem okolo palače z namenom, da se poklonim dvornemu svetniku ter mu povem, da so taki uradniki, ki ne poznajo niti piščice deželnega jezika (in skoraj bi rekel deželnih jezikov), danes v Trstu nemožni. Nekdo mi je svetoval, naj se prej obrnem na komisarja g. K. in res sem šel k njemu in se pritožil. Ta gospod me je sprovedl v sobo št. 17, kjer so mi takoj ustregli in na mojo zahtevo oddali slovensko listino. Omeniti pa moram, da sem opazil v imenovanih sobah stvari, ki niso na mestu. Uradniki, ki ne poznajo deželnih jezikov, niso tam na svojem mestu in tudi gospiče ali gospe bi morale poznati oba deželna jezika.

Jaz ne dolžim gospoda dvornega svetnika Manussija, da je on kriv zgoraj omenjenim neredom, ali to vem, da je njega dolžnost skrbeti za to, da je uradnišvo zmožno za občevanje s strankami v slovenskem jeziku — brez tolmačev. Jaz nimam nič proti temu, da tam uradujejo Nemci,

ali tudi Kitajci, zahtevam pa, da oni, ki hočejo služiti kruha med nami, poznajo obredelna jezika, torej tudi našega. Brez te kvalifikacije so uradniki na c. kr. uradih v Trstu — nemožni!

„Glasbena Matica“. Učenci, ki so se vpisali v tečaj zborovega petja pri „Glasbeni Matici“, so vabljeni, da pridejo danes (v sredo) zvečer ob 6.30 v šolo na Acquedotto št. 20, da se jim določi ure pouka. Kdor ima namen vpisati se v omenjeni tečaj, lahko stori to danes zvečer ob 6.30 na Acquedotto št. 20. Pozneje se novih učencev ne sprejema.

Šolsko vodstvo.
Pritožba. Prejeli smo: Že tri tedne je v ulici Molin piccolo pred Gorenjčevim knjigarno in pred Staničevim tobakarno dvignjen tlak. Polovico mesta je telefonska uprava že preskrbela s kablom in povsod so v par dneh postavili tlak spet na prejšnje mesto, le v zgoraj omenjenem kraju je še vse razmetano! Malo več obzira na davkoplačevalce in odjemalce bi menda ne škodovalo! Pričakujemo, da tlak takoj vzpostavi in ako mora biti še nadalje odpitina, naj preko te napravijo prehod, kakor se to prakticira pri drugih podobnih prilikah.

Cvetlični dan v Sv. Križu pri Trstu. V zvezi z veselico, ki jo priredi prihodnje nedelje pevsko društvo „Skala“ v Sv. Križu v dvorani Maganja, bo tudi cvetlični dan na kar opozarjamo narodno občinstvo Trsta in okolice.

Otvoritev naprave za daljnотisk v Trstu. Včeraj dne 15. t. m. se je otvorila pred kratkim dograjena naprava za daljnотisk v Trstu, prva naprava te vrste v Avstriji. S tem je podano velikim trgovinam in podjetjem tega mesta novo prometno sredstvo, ki jih usposablja, da morejo zaupno poročila na pisnem načinu izmenjavati brzo javnim putem in telefonično sklenjene dogovore brez zamude časa dokumentarčno potrjevati, nadalje svoje splošnemu prometu namenjene brzojavke na najhitrejši način predajati in sprejemati.

Naprava za daljnотisk obstoji na ik telefonskim omrežjem iz centrale in pripadajočih naročniških postaj, katere so s centralo spojene potom lastnih prog; centrala posreduje medsebojne zveze naročnikov, pri čemer pa obstoja nasproti telefonu prednost, da je možno vsakega naročnika spojit na le z enim, temveč z večjim številom naročnikov naprave in jim tako istočasno isto poročilo predati brzojavnim putem. Centrala je priklonjena s potrebnim številom prog tudi glavni brzojavni urad, radi česar se nudi naročnikom tudi možnost, da svoje brzojavke predajajo neposredno glavnemu brzojavnemu uradu, medtem ko zamore le-ta na naročnike naprave za daljnотisk dosepevaajoče brzojavke oddajati istim vsak čas, kar pomenja za dostavo brzojavk veliko pridobitev časa.

Postajni aparati so brzojavni aparati na tipke, pri katerih se brzojavni znaki pri predajanju in sprejemanju brzojav prikazujejo v tisku na pasici papirja. Aparati imajo obliko pisalnih strojev z alfabetskimi porazdeljenjem tipk in nudijo posebno sledečo prednost:

Aparat zamore vsakdo brez posebnega pripravljanja in brez vsakega strokovnega znanja služiti in uporabljati, ne zahtevajo torej tehnično izsolanega osoblja; dela zmoglost znaša pri vajenem osoblju do 1300 pri manje vajenem osoblju do 800 besed na uro. Posebno važno je, da aparat za daljnотisk kakor sprejemalec povsem avtomatično deluje; ako je namreč udeležnik tudi dalje časa od poslovišča odsoten, najde ob povratku vse za časa odsotnosti dosepele brzojavke na papirju aparata registrirane.

Pri rabi aparata za daljnотisk so pri telefoničnem prometu lahko dogajajoči se pogrški in nesporazumljenja naravno popolnoma izključena, ker tiska aparat tako pri oddajalcu kakor pri sprejemalcu na papirju isto besedilo, radi česar zadobita ova korespondenta pismo iste vsebine kakor podkrepilo za vsebino izmenjane korespondence. To ima posebno vrednost za tukajšnji trgovski promet, pri katerem se obravnavajo brzojavke v najrazličnejših jezikih, a pri aparatu za daljnотisk so potvorbe pri predajanju brzojavk izključene.

Nadalje dopušča aparat za daljnотisk kakor že omenjeno, zvezo vsakega poljubnega aparata z večjim številom istovrstnih aparatov; na ta način je možno isto poročilo prenesti iz enega mesta in istodobno na veliko število drugih mest, po ločenju take zveze je vsakemu na sličnem cirkularnem pogovoru udeležnemu naročniku takoj zopet možno neomejeno občeati z vsakim drugim naročnikom.

S to napravo bo interesom tako važnega trgovskega in pomorskega mesta, kakor je Trst, brezdvomno ustrezno v najširši meri, ker se je že obstoječim občinam sredstvom pridodalo novo tako sredstvo, kateremu je z ozirom na zanesljivost prenašanja poročil, z ozirom na možnost takojšnje končne rešitve vsake važne stvari in z ozirom na absolutno tajnost poročil pripisovati visok pomen.

Dobava aparatov za ureditev postaj ter centrale je bila poverjena trški Semens & Halske A. G. na Danaju; zgradbo omrežja in centrale je preskrbelo c. kr. poštno in brzojavno ravništvo.

Novo društvo. Namestništvo je vzelo naznanje pravila novega društva „Katoliško

slovensko izobraževalno društvo Zmaga“ v Šempolaju, v sežanskem okraju.

Ruski kružok. Ruski kružok otvori tudi letos tečaje za slovanske jezike. Počevala se bo ruščina, češčina, hrvaščina in slovenščina. Tečaji se začno takoj, kakor hitro se prihlasi vsaj deset članov za vsak jezik. Kdor želi obiskovati katerega teh tečajev, naj se oglasi na vpisovalni polji, ki se na razpolago pri vratarici „Narodnega doma“ in pri slugi „Slovanske Citalnice“. Ker je znanje slovanskih jezikov za nas Slovane velikega pomena, pričakujemo obilne udeležbe, zlasti še zato, ker je šolnina zelo nizka.

Najdena svota. Najdena je bila svota K 10.—. Kdor jih je izgubil, naj se zgasi v našem upravnistvu.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani. Sprejme se: 1 knjigovodja, 0 korespondent, 1 kontoarist, 1 zastopnik, 0 potnik, 0 skladiščnik, 8 pomočnikov mešane stroke, 2 pomočnikov železninarske stroke, 3 pomočniki manufakturne stroke, 2 pomočniki špecerijske stroke, 2 pomočnika galanterijske stroke, 1 kontoristinja, 0 blagajničarka, 9 prodajalk, 5 učencev, 3 učenke.

Službe iščejo: 3 knjigovodje, 3 korespondenti, 4 kontoaristi, 6 poslovodj, 3 potniki, 7 skladiščnikov, 22 pomočnikov mešane stroke, 6 pomočnikov železninarske stroke, 10 pomočnikov manufakturne stroke, 14 pomočnikov špecerijske stroke, 3 pomočniki modne in galanterijske stroke, 19 kontoristinj, 15 blagajničark, 27 prodajalk, 5 učencev, 4 učenke.

Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Slovensko gledališče.

Jutri zvečer se vprizori krasna 1-terarna veseliga autorjev de Fleurs in Cavaillet

„LJUBEZEN BEDI“

(„L'amour veille“).

Glavno ulogo igra gca Winterjeva, ki se ta večer prvič predstavi tržaškemu občinstvu.

Tržaška mala kronika.

Trst, 16. oktobra 1912.

Ogenj. Anton Tomsich, lastnik tvrdke L. Slataper, ki ima svojo prodajalno poročana in steklenine v ul. Stadion št. 2, je danes zjutraj ob pol 7 odprl prodajalno in je pustil tamkaj svojega uslužbenca, stopil v kavarno zajtrkovat. Ko se je kmalu nato vrnil v prodajalno, je zagledal, da je prihajal dim iz zadnjega dela prodajalne, kjer se je nahajalo blago, še zavito v stamo. Skočil je tjakaj, da bi pogasil ogenj, ogenj se je že toliko razširil, da mu sam ni bil kos. Goreti je moralo že dalje časa a to je ogenj po odpreti prodajalne zadobil zraka, se je razširil z vso hitrostjo. Treba je poklicati na pomoč gasilce, ki so se energično, z dvema hidrantoma lotili dela in so v pol ure zadušili ogenj. Nekaj blaga so morali prenesti na ulico. Kakor zatrjuje Tomsich, znaša škoda okrog 60 000 K, ki pa je pokrita z zavarovalnico.

Za deset kron. Nikolaj Jurko je izročil včeraj neki Elizabeti Milčevi, stari 19 let, rodem iz Šibenika in stanujoči v zagati delle Pancogole št. 1, bankovec za 10 K, da mu ga gre zmenjat. Milčeva je res šla, a prišla je kmalu nazaj in povedala Jurku, da ji je med potoma neki neznanec izročil bankovec iz rok in pobegnil. Jurku se je stvar zdela sumljiva, pa je ovadil Milčevo policiji, ki jo je aretirala.

Razgrajal in tat Josip Stabile, star 24 let, iz Staranzana, je snoči razsajal v gostilni L. Lucića v ul. Lazzaretto vecchio št. 5, kakor bi bil znorel, potem pa je ukradel še nekaj servijet. Končno ga je odpeljal redar.

Arencija na krovu. Josip Zanardi, star 20 let, dajnar je bil aretiran ob prihodu parnika „Almisa“, ker se je v Benetkah skrivaj vkrcal na parobrod, ne da bi imel vožnji listek.

Perilo je kradel. Aretiran je bil težak Anton Fagolin, iz Vidma, stanujoči v ul. Media št. 19, ker je ukradel šest ruh, katerih eno je shranil pri vratarici v ul. Stadion št. 26.

Tatvina dragotin. Prošli teden je dala gospa Eliza Luzzattova, stanujoča v ul. Giachino Murat št. 7, popravljati električno napravo v svojem stanovanju, enako delo pa je bilo tudi izvršeno pred par dnevi v vili Kalista Cosulichja št. 156 na Greti. Ob tej priliki pa je zmanjkala v Luzzattovem stanovanju igla z briljantom v vrednosti K 1300.— v Kosulichevi vili pa ura z zlato verižico v skupni vrednosti K 200.—.

Na podlagi preiskav vrdskega policijskega komisarja je bil aretiran električni instalator Benedetto Matteicich, ki je z tvrdko Cimadori, Mauro & Comp. izviševal

Sukna,

modne in modno blago za gospode in dame, priporočam KAREL KOČIAN, tovarna sukna v Mumpolou (Češko) : : Uzorec franco : :

Naznanilo prevzetja.

Podpisani naznanjam p. n. občinstvu, da sem prevzel z današnjim dnem

žganjarno

v ulici Ghega 10

(ex Bonefačić)

ter se priporočam za mnogobrojen obisk. Zagotavljam točno postrežbo z najboljšim blagom se priporočam

Vožitelj: **Fran Szolik.** **Anton Turk,** lastnik.

Julio Meinl
uvoz kave

Nova filijalka

Corso 30 - Trst - Corso 30

V soboto se odpre
Buffet Bolle

v Rojanu ul. Montorsino 9

Prodaja se vsakovrstno prekajeno meso in klobase. — Točijo se izborna vina in prvovrstno pivo. — Za obisk se priporoča

Fran Bolle, lastnik.

ODVETNIK

DR. FRAN ŠOLAR

v Trstu, ulica Farneto št. 1, II.

išče

spretnega pisarniškega

uradnika.

Znanje italijanščine potrebno.

Nastop takoj.

Obenem javlja, da je njegov uradnik, gosp. Miha Kristofić s 15. oktobrom t. l. izstopil iz njegove pisarne.

Nov velik dohod

oblek za moške in dečke za jesen in zimo v dobroznani trgovini

Alla Città di Trieste

ul. Giosuè Carducci št. 40

(bivša ul. Torrente)

kjer dobite obleke, suknje, remglane, površnike kratke suknje s krznenim ovratnikom, plašči iz pravega tirolske a sukna za dež. Velika izbor delovnih oblek, hlač, srajc, spodnjih srajc itd. itd.

Velikanska zalga inozemskega in domačega blaga. Sprejemajo se tudi naročila po meri. Vse po ne erjetno nizkih cenah v trgovini

Alla Città di Trieste

ul. Giosuè Carducci št. 40

:: Cabaret „Maxim“ ::

Ravnatelj: K. Maurice. Trs, ulica Stadion št. 10. Ravnatelj: K. Maurice.

Od 16. do 31. okt. krasen internacionalen spored.

FRICI LARISON, internacionalno petje in pleš.

MELITA BRENTANO, predavalka. MICI ZLATKA, šansonetka. ELARA CLARETIE, aubr.

KRISTA FELSEN, subretka.

EMI KERRER, subretka.

MARY VALVEDE, subretka. SIEGFRIED OSER, komik. TR. WARNOW, subretka.

Začetek točno ob 9.

Vstopnina: I. prostor 2 kroni, II. prostor 1 krono.

Vse blago iz najprvih tovarni

Velikanske zaloge manifikturnega blaga

M. AITE

Velikanske zaloge manifikturnega blaga

ulica Nuova 36 s podružnico ulica Nuova 38, vogal S. Lazzaro

Naznanja svojim cenj. od emalcem in slav. občinstvu, da prodaja zaradi prenapolnjenja blaga po zelo znižanih cenah manifikturno blago vsake vrste za pomladansko in poletno sezono in sicer: velika izbira volnenega blaga za ženske in moške obleke. Zefir, voile perkal in batist vse v najmodernejših barvah, kakor tudi ogromne zaloge vsakovrstnega perila na meter platnenega in bombaževnega blaga. Trliž, žima in volna za žimnice, (matrace), posteljna pogrižala in vsakovrstna zagrinjala bele in barvane. Velikanska izbira narjenega perila za ženske in moške in sicer: srajce, pletenice, ovratnike, ovratnice itd., vse po najzmernejših cenah.

Razne solle, okraski in drobnine za šivilje in tudi krojače.

Cene nižje od vsake konkurence!

ona dela v obeh stanovanjih. Aretiranec je izpustil taji, potem pa je priznal vse. Išlo je zastavil za K 600.— v mestni zastavljalnici.

Nenadna smr. Trgovca z ogljem Peter Gasparini, star 57 let in stanujoč v Via della Fonderia 5, je včeraj ob 1:40 popold. nenadoma izdihnil. Zdravnik je dognal amo smrt. Truplo so pustili ležati doma.

Poizkušeni samomor. Amelija Friesenbicher, 22letna uradnica, ki stanuje na Acquedotto 89 je bila sinoči ob 8 uri očitno kiseline. Policijski zdravnik jej je nudil prvo pomoč in jo potem pustil v domači oskrbi. Vzrok: nesrečna ljubezen.

Svinja, ki lomi noge. Mesarju Josipu Marussigu v Rocolu št. 359 je padla na desno nogo svinja in mu jo zlomila. Marussiga so spravili v bolnišnico.

Društvene vesti.

Slovensko akademsko ferijalno društvo „Balkan“ v Trstu. Danes točno ob 9 zvečer sestanek. Predava tov. Franjo Perič: „Akademik in manjšinsko delo“. — Prijatelji društva dobrodošli! Sestanki se vrše v gornjih prostorih restavracije „Balkan“.

„Akademsko društvo slovenskih tehnikov“ na Dunaju priredi svoj I. redni občni zbor v soboto, dne 19. vinotoka t. l. ob 8 zvečer v prejšnji restavraciji „Stanek“, IV. okraj, Schleifmühlgasse št. 6. Gostje dobrodošli!

Pevsko društvo „Adrija“ v Barkovljah. Jutri v četrtek 17. t. m. ob 8:30 zvečer odborova seja. Ker se bo na tej seji razpravljalo o raznih preuredbah društva, so gg. odborniki in njih namestniki naprošeni, da se za gotovo udeležijo te seje. Predsedništvo.

Tržaško kolesarsko društvo „Balkan“ in odsek „Helios“ priredita v nedeljo, dne 20. t. m. I. plesni venček v dvorani „Konsumnega društva“ v Rojanu. Med odmorom se vrši v dvorani poljevska dirka. Ples začne ob 6 zvečer in traja do polnoči. Svira rojanski „Šramel-oktet“. — Ker ima društvo plačati drugi obrok za sklad CMD, se je nadejati velike udeležbe.

Nar. del. organizacija.

Javen shod delavcev čistilnice petroleja. Preteklo nedeljo se je vršil v „Konsumnem društvu“ pri Sv. Ani javen shod delavcev čistilnice petroleja. Shod je sklical „Narodna delavska organizacija“. Namenjen je bil vsem delavcem te tovarne, članom N. D. O., socijalnim demokratom in nečlanom. Zaupniki N. D. O. so se pomnili z zaupniki socijalnodemokratske organizacije; sklenili so nastopiti skupno proti lastnikom čistilnice petroleja. Za predsednika shoda je bil izvoljen enoglasno tov. Šter, tajnik skupine NDO „Čistilnice petroleja“. Nato je poročal strokovni tajnik Brandner o položaju delavstva v tej tovarni. V čistilnici petroleja je okoli 180 delavcev, med temi je organiziranih kakih 60% nekaj v „Narodni delavski organizaciji“, ostali pa pri socijalnih demokratih.

Delavci — razum kurjačev — delajo na dan 10 ur, kurjači pa 11 ur; po noči delajo kurjači po 13 ur. Z ozirom nato, da delavstvo stanuje po eno uro proč od tovarne se zahteva skrajšanje delavskega časa. N. D. O. bo zahtevala, da se težakom in ostalim delavcem, ki delajo na dan 10 ur, skrajša delavni čas za eno uro na dan; kurjači so pa vsi do zadnjega organizirani pri socijalnih demokratih, zato naj sestavi zahteve kurjačev socijalnodemokratska organizacija. Nato predložijo skupno zahtevo ravnateljstvu.

Predsednik shoda je dal na glasovanje dva predloga, ali naj se oddaja zahteve pisмено, ali potom deputacije. Sprejet je bil drugi predlog. Izvoljena je bila nato deputacija, da intervenira v imenu „Narodne delavske organizacije“.

Nato je govoril socijaldemokratski poslanec (govoril je v italijanskem jeziku). Rekel je, da so ostali govorniki zadržani. (NCO je bilo obljubljen, da pošlje socijalna demokracija več govornikov, enega tudi v slovenskem jeziku.) Socijalni demokrat se je takoj začel baviti s politiko, rdečo zastavo. Brandner mu je odgovoril, češ nismo prišli agitirati za organizacije, ampak smo prišli skupaj, da nastopimo solidarno s svojimi zahtevami.

NDO je bila vedno za solidarnost, toda socijalni demokrati razdirajo povsod. Delavci so bili nad nastopom socijalnega demokrata silno ogorčeni.

Po Banderjevem govoru je prišlo do sporazuma; socijalni demokrat je priznal, da je pot NDO pri tem gibanju prava, zato bodo socijalni demokrati nastopili solidarno z NDO. Obljubil je, da izvolijo soc. demokrati na shodu, ki ga njihova organizacija sklicuje nalašč za ta teden, deputacijo ki se pridruži deputaciji NDO.

Predsednik je nato zaključil shod z apelom na vse delavstvo, naj se v sedanjem času nikakor ne prepira med seboj, temveč naj složno, edino nastopa.

R. dovedni smo, če bodo socijalni de-

mokratki izpolnili svojo obljubo. Če tega ne store, potem bo javnost znala predobro, kdo je za solidarnost in kdo za krumlirstvo.

— Zidarska skupina NDO sklicuje za jutri točno ob 6 zvečer občni zbor v društvenih prostorih, ul. sv. Frančiška 2. Dnevni red: 1) Volitev odbora; 2) Slučajnosti.

Zidarji, vabimo vas, da se udeležite v častnem številu tega občnega zbora.

Slovenski šolarji vdobijo zvezke in drugo v tobakarni Segolin, pri cerkvi Sv. Jakoba. 2314

Prazna soba se odda za 16 kron v najem Via Commerciale št. 16, III. vrata 4.

Dobro upejmeta mlekarja (prodaja tudi pivo, vino, sladice, manufakture) v sredini mesta se prodaja. Ulica Molino a vento 70, Sibera. 2318

Babica se priporoča. Sprejeta porodnice tudi na dom. Naslov pove inersatni oddelek Edinosti. 2322

Modistinja ima v zalogi pariške in dunajske mošele, klobučnaste klobuke, prenavlja. Cene najzmernejše. Ulica Nuova 45, I. 2323

Odda se takoj meblirana sobica. Farneto 44, mezzanin, vrata 20. 2325

Odda se meblirana soba pri slovenski družini ulica Bos.hetto 40, vrata 8. 2324

Dekani in okolica! Pozor! Naznanjam, da otvorim 15. oktobra v Dekanih na veliki cesti trgovino z usojem in čevlji za moške, ženske in otroke. Ivan Klepec, Dekani. 2168

Služkinje in hlapci dobijo zelo dobra mesta v posredovalnici ulica Barriera 7, II. Becher. 1935

Od oblasti avtorizirana „Dunajska kuhinja“. Obred in večerja 52 kron mesečno. Pečenka, sadje, močniki, črna kava. Ulica Barriera št. 7, II. Becher. 1938

Kupujem železo, stare kovine: Anton Cerneca, Trst, ul. Olmo št. 12. 1765

Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje, ki edina kolekuje police in plaša z narodnim kolekom CMD, se je preselila v ulico Geppa 15. 2099

Takoj sprejemem poludelačca Josip Pirjevec, krojač, Općine pri Trstu. 1522

Velika množina hrastov za vsakovršno uporabo, se prodaja po ugodni ceni. Tozadevna pojasnila daje Josip Živic, Skopo na Krassu. 2172

Za dame se izgotavljajo vsakovrstna dela las. A. ROJO, brivec in vlasuljar Trst, Acquedotto 20. 1861

Prodaja bombaževine, slik in dečnikov na mesečne obroke. Via Chiocza št. 16 I. nad-tropje. Ivan Klun. 44.

ALEKS. FRANC MAYER - TRST
žgalnica kave
TELEFON 1743.
Najboljši vir za dobivanje pečene kave

M. Kukanja
Trst - via della Caserma št. 10 - Trst
(vogal ulica Valdirivo)

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih kôž

za čevljarje.

Cene take, da se ni bati nobene konkurence.

Zaloga sodčkov za vino

starih, že rabljenih, in novih, iz debelega lesa, z belim železom.

Trst - ulica Paduina št. 19 - Trst.

ANTON BARUCCA
MIZARSKI MOJSTER

Trst, ulica San Francesco d'Assisi 2.

Specijalist za popravljanje roulet na oknih.

Na željo se menjajo pasovi in zmeti. Jamči za popolno delo in se ne boji konkurence.

Veliko presenečenje!

Nikoli več v življenju take prilike! 600 kom. za samo K 3-80.

Krasna pozlačena prec. ura na sidro z verižico, natančno idoča s triletnim jamstvom, moderna svilen kravat za gosp. de, 3 komadi finih žepnih rut, 1 kras. gosp. prstan, s ponar. kamnom, 1 krasna eleg. damska garnitura, obstoječa iz krasnega koljeja iz orient. biservov, mod. damski okrasek s patentno zapono, 2 eleg. damski zapestnici, 1 par uhanov, 1 krasno toaletno žepno zrcalo, 1 usnjata denarna ca, 1 par manšetni gumbov, 3 stop. double, s pat. zapono, 1 eleg. album za razglednice, najlepše na svetu, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 ljubinski spisovnik za gospode in dame, 20 kom. korespondenčnih predmetov in še 500 rabljivih, potrebnih predmetov. Vse skupaj z uro vred, ki je sama toliko vredna, stane 3 kr. in 80 vin. Pošilja proti povzetju dunajske razpošiljalna tvrdka Ch. Jungwirth, Krakovo št. 47

NB. Pri naročbi dveh avojev se priloži angleška brivna britev prve rste. Za neugajajoče se vrne denar.

Športne Jopice iz velblodje dlake in telovniki za gospode, kakor Beckovo perilo iz velblodje dlake proti protinu, skrnini in ischias

se dobivajo edino pristno po originalnih tovarniških cenah. Specialna tovarna z električnim obratom za blago iz velblodje dlake, sweaterje, natičnik, čepice, rokave, nogavice za protine, trebušna, kolenska, nožna ogrevala itd. itd., kakor tudi športne potrebšline za lov in zimski šport. Podružnici: Karlovi vari in Marijanske toplice.

M. BECK, DUNAJ, 19., Hauptst.-asse št. 30/37.

Natančneje v ceniku, ki se pošilja vsakomur brezplačno in poštne prosto.

Pristne orientalske preproge

vsake velikosti in vsake razsežnosti najfinejše in najbogatejše

antične in moderne orientalske preproge,

orientalske bronce in haremska vezanja dobavlja

M. GABAI, Trst, Corso, Capo piazza šte. 2, (palača Modello).

Sprejemajo se vsaka popravila preprog in stare preproge se zamenjajo.

Lekarna Brelih v Sežani

Ribje olje I. vrste zagotovljeno iz polenove in uvoženo direktno iz Norveške.

I steklenica K 1-20; 3 steklenice -- po pošti franko kron 4 50. --

TEODOR KORN

Trst, ul. Miramar št. 71

Stavbeni in galanterijski klepar. — Pokrivač streh vsake vrste.

PREJEMAJO SE VSAKOVRSNA DELA IN POPRAVE

PO NIZKIH CENAH

Delo dobro in zagajeno. — Telef. 25-26. Poslovodja: Franje Jenke.

Nova trgovina

manifakturnega blaga

Trst, ul. Belved-re 2.

Konfekcije in drugi drobni predmeti.

Priporoča se cenj. občinstvu lastnica

ANA vd. TONEL.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem odprl gostilno

Alia Meridionale

Campo Belvedere št. 3

kjer točim vsa vina, kakor teran, opolo, bela vina, pivo prve vrste iz domače tovarne in imam na razpolago vedno gorka in mrzla jedila.

Abonnement za kosila in večerje.

CENE ZMERNE.

Za obilen obisk se priporoča

Leopold Dergan.

NUOVO

Hotel Provinciale

(Novi deželni hotel)

Trst, largo Santorio 4 (Farneto).

40 sob, električna luč, ves komfort, stroga snaznost. — Cene zmerne.

ALOJZIJ SKERL.

TVRDKA

Francesco Bednar

TRST — ustanovljena leta 1878 — TRST

Je preložila svojo

trgovino šivalnih strojev

biciklov in pridevkov z mehanično delavnico vred iz ulice Ponterosso šte. 4

v ulico Campanile šte. 19.

Zdravljenje krvi!

Čaj „Tisodori evet“ (Millefiori)

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti oim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — Jeden umot za zdravljenje stane 1 kr. ter se dobiva v odlikovani lekarni

PRAXMARER - „AI DUE MORI“

Trst (vestna hiša) — Telef. 377.

Pošte pošiljate se izvršujejo takoj in franko ako se dopoljokron 1-10.

ZDRAVNIK

Dr. D. KARAMAN

specijalist za notranje bolezni in za bolezni na dihalih (grlo in nos)

ordinuje na svojem stanovanju v Trstu, Corso št. 12

od 11 1/2 do 1 1/2 in od 4 1/2 do 5 1/2 popoldne.

TELEFON 177/IV.

Prva slovenska mirodilnica

v Trstu

Alojz Saletelj

ulica Car adori 18, v bližini gostilne NDO.

Zaloga barv, čopičev, mrežic za plin, predmetov iz gumija, sveč, mila, parfumov, mineralnih vod itd.

Izvršujejo se pošiljke petroleja v originalnih posodah in drugo.

Tržaška posojilnica in hranilnica

V lastni hiši. | registrovana zadruga z omejenim poročtvom | Telefon št. 952.

Trst, Piazza Caserma 2, I. n. (uhod po glavnih stopnicah).

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni od in jih obrostoje **4 1/4 %**

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje savod sem. Vloga se lahko po eno krono. Posojila daje na vknjižbo po dogovoru Na menjice po 6%, na zastave

po 6 1/2 %, in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru. o o o o

Uradne ure: od 9.—12. ure popoldne in od 3.—6. popoldne. Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Poštne-hranilnični račun 818-004.

Ima najmodernejše stroje za varnostno celico za shranje vrednos. papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne posode, s katerimi se najzgodnejše navaja štediti svojo denar.

Pozor!

Opoldne in zvečer abonement, zelo ugodno. Izborna kuhinja in budjevojsko pivo (nič glavobola). Zmerne cene.

Restavracija-Hotel Balkan (: Piazza :) (Caserma)